

ROLA PREZYDENTA RP W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Bezpieczeństwo jest cechą, bez której człowiek nie mógłby istnieć. Jest ono nadrzędną racją stanu, nie podlegającym dyskusji nakazem, zasadą, regułą – imperatywem. Na gruncie nauk o bezpieczeństwie jest ono postrzegane jako egzystencjalna potrzeba, nadrzędna wartość i cel każdej aktywności ludzkiej. Odzwierciedleniem bezpieczeństwa jako wartości są wszelkiego rodzaju cele polityczne i społeczne oraz aktywności podejmowane przez państwo i jego organy odpowiedzialne za zapewnienie bezpieczeństwa. Odpowiedzialność ta jest zróżnicowana w zależności od przyjętego przez państwo systemu rządów, ustanowionego prawa, celów politycznych i gospodarczych oraz od zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań bezpieczeństwa. Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego należy do sfery organów władzy i całego systemu administracji publicznej.

Szeroki zakres znaczeniowy bezpieczeństwa i jego interdyscyplinarny charakter wymaga całościowej analizy. W pracy tej podjęto tę próbę koncentrując się na różnych sposobach definiowania, systematyzowania i objaśniania kategorii bezpieczeństwa.

Celem niniejszej pracy badawczej była analiza roli głowy państwa w Polsce w dziedzinie bezpieczeństwa państwa przeprowadzona w oparciu o przepisy konstytucji, ustawodawstwo oraz praktykę polityczną. Skupiono się na kompetencjach Prezydenta RP jako najwyższego przedstawiciela państwa i zwierzchnika sił zbrojnych.

W dysertacji sformułowano następujące pytanie badawcze:

W jaki sposób przepisy zawarte w Konstytucji RP w zakresie bezpieczeństwa państwa kształtują praktykę polityczną prezydenta? W jaki sposób ustawa zasadnicza akcentuje pozycję prezydenta w zakresie ochrony najważniejszych wartości państwa, takich jak: suwerenność, bezpieczeństwo, integralność terytorialna oraz zapewnienie ciągłości władzy państwowej?.

W literaturze można znaleźć wiele prac naukowych i popularnonaukowych, które dotyczą kompetencji Prezydenta RP, np. z zakresu nauk o bezpieczeństwie i obronności, nauk prawnych, czy nauk politycznych, ale trudno się doszukać prac łączących te trzy dyscypliny. W pracy tej nauki prawne są dyscypliną wiodącą. Szczegółowo będą omawiane akty prawne dotyczące materii nauk o bezpieczeństwie, a także ich realizacja w praktyce politycznej przez poszczególnych prezydentów przez pryzmat współczesnych zagrożeń i

wyzwań. Takie podejście pozwala na zaprezentowanie nowatorskiego całościowego ujęcia problematyki kontroli cywilnej nad siłami zbrojnymi

Realizacja tego tematu jest, w pełni uzasadniona z uwagi na zmiany zachodzące w systemie prawnym RP, wynikające także z norm i zasad obowiązujących w UE, jak i z zobowiązań Polski wynikających z bycia członkiem Paktu Północnoatlantyckiego.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Postawiono w niej kilka hipotez. Pierwsza: Usytuowanie Prezydenta RP w systemie ustrojowym daje mu silniejszą pozycję niż ma głowa państwa w systemie parlamentarno-gabinetowym, ale słabszą niż ma głowa państwa w systemie prezydenckim. Tym elementem wzmacniającym są m.in. kompetencje w dziedzinie bezpieczeństwa. Ich dalsze rozszerzenie jest postulatem zasadnym, gdyby doszło do nowelizacji konstytucji RP. Druga: Kompetencje Prezydenta RP w zakresie bezpieczeństwa są ważnym elementem cywilnej kontroli nad siłami zbrojnymi. Istotnym wyzwaniem staje się w związku z tym doskonalenie instrumentów prawnych, którymi posługuje się prezydent, by realizacja tej kompetencji niosła możliwość rzeczywistego oddziaływania na ten obszar władztwa państwowego. Trzecia: Spór między prezydentem a premierem w kwestii prawa do reprezentowania Polski na posiedzeniach Rady Europejskiej pokazał, że Konstytucja RP wymaga uściślenia na tle doświadczeń z lat 1997-2013. Rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego, choć zażegnało doraźnie konflikt, nie może stanowić alternatywy dla precyzyjnej normy konstytucyjnej. Czwarta - Członkostwo Polski w Pakcie Północnoatlantyckim oznacza nowe prawidłowości w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa Polski. Nie pomniejsza znaczenia kompetencji prezydenta w tej dziedzinie, ale oznacza potrzebę zwiększenia jego oddziaływania na procesy decyzyjne NATO i zapewnienie partnerskiej pozycji Polski w procesie decyzyjnym Paktu. Piąta: Wspólna Polityka Bezpieczeństwa Unii Europejskiej wyznacza nowe ramy dla procesu zapewnienia bezpieczeństwa Polski. Istotne jest w związku z tym bardziej precyzyjne rozgraniczenie zadań rządu, reprezentującego Polskę na forum Unii Europejskiej, z zadaniami prezydenta. Przyszłe rozwiązania konstytucyjne powinny szczegółowo uwzględniać konsekwencje członkostwa Polski w Unii Europejskiej również w dziedzinie bezpieczeństwa.

Dokonując weryfikacji hipotez poprzez analizę przepisów konstytucji oraz ustaw autor pracy przytoczył bogatą literaturę oraz poglądy dominujące w doktrynie prawa, z których wynika, że mechanizmy i instrumenty prawne, którymi dysponuje Prezydent w obszarze bezpieczeństwa, wymagają większej transparentności, uściślenia, uszczegółowienia i doskonalenia dla zapewnienia większej skuteczności w podejmowaniu decyzji zwłaszcza w

przypadku zagrożeń odnosząc się do obecnej sytuacji politycznej pomiędzy NATO a Rosją związanej z wojną w Ukrainie.